

Una petita fàbrica en un parc industrial als afores de Xangai, que produeix components que no es veuen però que probablement utilitzareu, és la imatge perfecta de l'estat de la fabricació mundial actual. Alguns treballadors de les instal·lacions de Micro-Electrònica Integrada (IMI), instal·len a mà components en plaques de circuits que formaran part de pantalles digitals en vitroceràmiques europees. D'altres plaques s'incorporaran a ordinadors, o a les màquines que uneixen els components dels sistemes de direcció dels automòbils. Però l'IMI no és tan important pel que fa sinó més aviat pel que representa. L'IMI, una peça més d'unes llargues cadenes de subministrament, produeix una part de béns de consum de marca, però mai productes finals. Manté operacions a tot el món, però fa bona part dels diners a la Xina. I hi està començant a automatitzar les fàbriques a mesura que els salaris pugen.

La mà d'obra xinesa barata ha estat crucial per a la construcció de la "Fàbrica Àsia", el nom que reben el conjunt de cadenes de subministrament transfrontereres de la regió. Àsia va aparèixer com a potència industrial durant la dècada de 1960, quan el Japó va començar a exportar productes electrònics i béns de consum. Taiwan i Corea del Sud van seguir el seu exemple. A la dècada de 1980, les empreses japoneses construïen fàbriques a l'Àsia sud-oriental. Però l'obertura de la Xina va canviar les regles del joc. El 1990, Àsia representava el 26,5% de la producció manufacturera mundial. En 2013, aquesta xifra havia arribat al 46,5%. La Xina representa la meitat de la producció actual d'Àsia. El percentatge de la regió en el comerç mundial intermedi —els béns que s'acaben unint per formar productes finals— va augmentar del 14% el 2000 al 50% el 2012.

El preu de la Xina, però, està sota pressió. Des de 2001, els salaris del sector de la fabricació per hora a la Xina han augmentat en una mitjana del 12% cada any. El iuan s'ha elevat a un màxim històric enfront d'un conjunt de divises ponderades segons el comerç exterior. Alguns creuen que això vol dir que els dies de la Xina com a potència manufacturera estan comptats, i sumen aquest fet a la llista de preocupacions d'una economia ja aclaparada

La Xina canvia el xip

L'augment dels salaris xinesos enfortirà el domini asiàtic en el sector de la fabricació.

per grans deutes i una davallada del sector immobiliari. Però mentre que el mercat de l'habitatge està construït sobre uns fonaments en crisi, la fabricació té fortaleces que s'han subestimat.

El futur de la indústria manufacturera de la Xina i la Fàbrica Àsia en general, és brillant.

Un mite persistent sobre la fabricació xinesa és que el país només és bo per al muntatge, mentre que les parts més rendibles de l'operació, com ara el disseny i la comercialització, es queden a Occident i Japó. D'acord amb un estudi publicat el 2010, els treballadors xinesos només representaven un 3,6% del cost d'un iPhone d'Apple.

Però estudis més detallats revelen un flux bidireccional amb el Japó durant les primeres etapes de la producció.

Encara que els telèfons intel·ligents de fabricació xinesa sovint inclouen xips importats del Japó, aquests xips sovint tenen una carcassa de plàstic i un cablejat importat de la Xina. Actualment, el 65% dels components dels productes que la Xina ven al món provenen de la Xina mateix, a diferència del 40% a mitjan dècada de 1990. A mesura que augmenta el consum intern, a més a més, les seves pròpies empreses cada vegada són millors a l'hora de dissenyar els productes que els seus consumidors volen (com en el cas de Xiaomi, el gegant dels telèfons intel·ligents de la Xina).

Incloent més parts de la cadena de subministrament, la Xina augmenta la seva competitivitat manufacturera i atrau més inversió. L'IMI, per exemple, té la seu a Filipines i hauria preferit

ampliar-hi la seva producció, on els salaris i la rotació de personal són més baixos. Però Michael Hansson, un dels directors, assenyala que després de sumar altres costos, com ara el transport i els impostos, la Xina és encara més barata, gràcies a la densa agrupació de proveïdors i clients que l'IMI té al voltant de Jiaying, a 40 minuts en tren des de Xangai.

Tot i el ràpid augment dels salaris, les fàbriques de la Xina encara són molt més barates que els seus rivals del món ric. Molts paguen als seus empleats poc més que el salari mínim, que a la Xina és de 270 dòlars cada mes, menys de la quarta part que el dels Estats Units. I són més eficients que molts dels seus rivals del món en desenvolupament. McKinsey, una consultora, va detectar que la productivitat va augmentar en

un 11% a l'any a la Xina des de 2007 fins a 2012, en comparació amb el 8% a Tailàndia i el 7% a Indonèsia. Ara que les fàbriques xineses tot just acaben de començar a invertir diners en automatització, hi ha marge per millorar encara més la productivitat. La Xina es va convertir en el principal mercat per als robots el 2013, i va comprar un 20% de tots els que es van fabricar aquell any, segons dades de la Federació Internacional de Robòtica. De moment, però, només té 30 robots per cada 10.000 treballadors en la indústria manufacturera, en comparació amb la proporció de 323 al Japó. Foxconn, l'empresa taiwanesa que fabrica iPhones i té més d'un milió d'empleats a la Xina, vol que d'aquí a tres anys el 70% del treball en cadena el facin robots.

Les empreses també busquen les zones amb els sous més baixos de la Xina. Foxconn basava la majoria de les seves operacions a la Xina a Shenzhen, el centre de fabricació a prop de Hong Kong. Ara compta amb grans plantes a les províncies de Henan i Sichuan, i està construint una planta a Guiyang, una de les regions més pobres de la Xina.

Ciutats de l'interior de la Xina utilitzen exempcions tributàries i terrenys barats per atraure els inversors estrangers. També tenen un gran volum de mà d'obra, estan molt ben comunicades i tenen un subministrament fiable d'inputs. Hewlett-Packard s'ha desplaçat des de Xangai fins a Chongqing, una ciutat de 30 milions de persones al sud-oest de la Xina. Stuart Pann, un executiu d'HP, diu que els salaris són més baixos i la mà d'obra més estable, perquè la majoria dels empleats són locals. Entre altres coses, això vol dir que les fàbriques poden començar a treballar ràpidament després de l'Any Nou xinès, quan els treballadors tornen als seus pobles nats, un maldecap perenne a les regions costaneres de la Xina-. Sota la insistència d'HP, Chongqing va construir una línia de ferrocarril per transportar productes via terra a través de Kazakhstan fins a Europa, cosa que redueix el temps de trànsit de 35 dies a 22. Actualment, si fa no fa s'hi fabriquen un de cada quatre ordinadors portàtils de tot el món. "Seria difícil de recrear el que ha fet la Xina", explica Pann. "No hi ha l'economia ni els subproveïdors".

Des de 2001 els salaris de la fabricació per hora a la xina han augmentat una mitjana del 12% cada any. Un treballador mitjà a la Xina guanya 27,50

A causa d'això, la Xina s'ha mantingut sorprenentment competitiva en la producció de baix cost: la seva participació en les exportacions mundials de roba, per exemple, va augmentar del 42,6% el 2011 al 43,1% el 2013, mentre que el preu dels productes fabricats a la Xina que es venen als Estats Units ha caigut en gairebé un 2% en els últims tres anys. Això es deriva, en part, de la capacitat de la Xina per controlar els costos, a més de la seva infraestructura de primer nivell: sis dels deu ports més actius del món per tonatge es troben a la Xina. Però això també indica els marges reduïts amb els quals treballen les fàbriques xineses.

La Xina no pot ni vol aferrar-se a aquest tipus de treball per sempre. La població en edat de treballar va arribar a un màxim el 2012, i el corrent interminable de persones que es desplacen del camp a la ciutat s'ha alentit. Les expectatives han augmentat juntament amb els ingressos; cada cop menys joves xinesos estan disposats a suportar les mateixes condicions que els seus pares. Els últims anys, una sèrie de vagues i disputes que afecten fàbriques que produeixen béns per a Nike, Adidas, IBM i Nokia demostren que els treballadors xinesos cada vegada parlen més obertament sobre els seus drets.

El recorregut cap al sud. I d'aquí la importància incipient de l'Àsia sud-oriental, que ofereix un gran volum de mà d'obra amb salaris baixos i entorns polítics majoritàriament favorables al mercat. Un treballador mitjà en una fàbrica a la Xina guanya 27,50 dòlars al dia, en contrast amb 8,60 a Indonèsia i 6,70 dòlars al Vietnam. La demografia és un altre avantatge: la Xina envelleix ràpidament, però la força laboral de l'Àsia sud-oriental en gran part se situa per sota de l'edat mitjana mundial de 29,7.

El principal avantatge de la regió respecte a la resta del món per absorbir la producció que abandona la Xina és simple: és a prop. Per a tots els beneficis del treball a distància, la geografia importa, tant per assegurar l'enviament ràpid de mercaderies com per permetre que els gerents visitin les diverses fàbriques. L'augment del consum de la Xina és especialment útil per als fabricants ubicats al seu voltant. A mesura que el poder adquisitiu dels compradors xinesos creix, la distància mitjana recorreguda per les exportacions de béns de consum canvia, segons si s'envien des d'Àsia, Europa o Amèrica del Nord. De 2008 a 2012, la durada mitjana del transport de les exportacions asiàtiques es va reduir en un 4,5%, mentre que els d'Europa i Amèrica del Nord va augmentar en un 25,9% i 13,7%, respectivament. Això fa

que els costos del transport siguin més barats per a les fàbriques asiàtiques.

Les peces de vestir són un primer pas natural en l'expansió de la producció de la Xina: requereixen poca qualificació, són de baix cost i fàcilment transportables. Els països que acaben de començar el procés d'industrialització, com Myanmar, ofereixen una demostració primerenca de potencial. Les exportacions de roba de Myanmar van passar dels 700 milions de dòlars als 1,7 milers de milions entre 2011 i 2014. L'empresa europea H&M recentment va traslladar la producció de jerses de la Xina a la fàbrica de punt Myanmar Century Liaoyuan Knitted Wear, unes instal·lacions xineses als afores de la capital de Myanmar, Yangon. Parts de les instal·lacions s'assemblen sorprenentment a fotos en blanc i negre de fàbriques tèxtils antigues: dones seuen davant les màquines de cosir i uneixen les mànigues als jerses i cusen etiquetes als colls. Steven Shen, el gerent de producció, diu que trobar personal per a aquesta mena de fàbriques cada cop és més difícil a la Xina: els treballadors xinesos ara tenen "millors llocs de treball". La seva fàbrica funciona 24 hores al dia. Planeja obrir un centre similar a Bago, al nord-est de Yangon, a finals d'aquest any.

La fabricació també està començant a estendre's fora de la Xina: Vietnam, Tailàndia i Indonèsia comencen a encar-

dòlars al dia. Un indonesi guanya 8,60 dòlars.

regar-se de treball relacionat amb l'electrònica. El nou president d'Indonèsia, Joko Widodo, no amaga les ganes que el seu país s'encarregui d'activitats de més valor. S'ha compromès a utilitzar els diners obtinguts de les retallades de subsidis per a millorar la infraestructura, i intenta atreure inversors per millorar el sistema portuari del país.

Cap país no substituirà el paper de la Xina a la Fàbrica Àsia –els deu països que formen l'ASEAN (Associació de Nacions del Sud-est Asiàtic) estan formats per 630 milions de persones, menys de la meitat de la població de la Xina– però cap país no necessita substituir-la. Els avenços en la tecnologia de les comunicacions permeten que la

Recentment, H&M va traslladar la producció de jersers de la Xina a Myanmar

fabricació es pugui dividir i distribuir més fàcilment que abans.

Però la regió s'haurà d'integrar encara més. Els països de l'ASEAN han fet progressos en l'eliminació d'aranzels, especialment els dels béns, però les barres no aranzelàries als béns de consum, l'electrònica i la indústria de l'automòbil continuen sent elevats, així com les restriccions als serveis, la inversió, la mobilitat laboral i la normativa duanera. Segons l'Institut Global McKinsey, els costos d'importació/exportació (duanes, taxes portuàries, transport intern, etc.) són un 24% més elevats a l'ASEAN que a la Xina, i els procediments duaners de la regió triguen un 66% més que la mitjana de l'OCDE. Els seus treballadors també tendeixen a ser menys productius. En tota la regió, els països hauran d'invertir més en educació. Unes infraestructures mediocres comparades amb les de la Xina sumen costos.

Més comerç i menys conflictes.

La política encara podria complicar les coses. Les tensions latents entre la Xina i el Japó han impulsat les empreses japoneses cap a l'ASEAN; el 2013 la inversió japonesa es va duplicar al sud-est d'Àsia i es va reduir un 40% a la Xina. Les reclamacions marítimes

xineses han enfurismat els seus veïns, sobretot les Filipines. Unes 15 fàbriques de propietat estrangera van ser incendiades l'any passat durant protestes anti-xineses al Vietnam.

Però l'èxit de la Fàbrica Àsia durant les últimes dues dècades és un senyal que els països asiàtics han estat capaços de passar els llaços comercials per damunt de les disputes polítiques. El comerç els ha unit encara més. Les nacions de l'ASEAN tenen un acord de lliure comerç amb la Xina. El Japó, la Xina i Corea del Sud negocien un acord entre ells. També hi ha converses, encara primerenques, sobre un pacte més ampli que enllaçaria tots els països de la regió, incloent-hi l'Índia. Els Estats Units han deixat la Xina fora de les converses per crear una zona de comerç del Pacífic, però que n'acabi formant part més endavant sembla inevitable.

Una de les lliçons més bàsiques d'economia és el concepte d'avantatge comparatiu. Els països amb una gran quantitat de mà d'obra barata haurien de produir béns de treball intensiu; els països rics s'haurien de centrar en els que requereixen molt capital. Richard Baldwin, un economista, sosté que cal actualitzar la simple comparació dels avantatges nacionals. A mesura que les cadenes de subministrament s'estenen a través de fronteres, l'avantatge comparatiu regional és cada vegada més important. Amb la seva abundància en mà d'obra i capital, Àsia ja ha acumulat un enorme avantatge en la fabricació. Ara només li queda créixer.

© *The Economist*

Traducció de Paula Arnas Antolin

Cines Babel

Vicente Sancho Tello, 10. · València

Maps to the Stars

de David Cronenberg

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d'EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d'EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.

